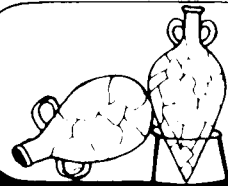

חדשות מן העבר

ליקט והביא לדפוס: שלמה דורי, מוזיאון וארכיון הרפת, יפעת

בסקירה על מקוה-ישראל לשנת תרנ"ה (1895) מסופר על "דבר איום שעשה שמות בכל המחוז וגם מאורוותינו לקח את הפרות היותר טובות". המגיפה בענף הרפת גרמה לא רק הפסדים כספיים, אלא פגעה גם במאמצים שהושקעו בפיתוח הענף:

"זה כשמונה שנים אשר המנהל הנכבד ה' J. Niego יגע ועמל למזג במזג ארצנו פרות מספר מהמין היותר טוב (לחלב) של פרות דמשק ואחרי יגיעה והוצאה רבה השיג את מטרתו. וכל עמלו זה עלה בתוהו במשך שתי השבועות על ידי הדבר. ועוד יותר ידאב לבכנו על כל התוצאות אשר היו לנו במקצוע הזה היו טובות ונעלות במאד; כבר היו לנו פרות אשר נתנו שמונה חדשים בשנה מחמישה עשר עד עשרים ליטר מדי יום ביומו, לעומת אשר פרות הארץ לא תתנינה רק מארבעה עד חמישה ליטר ביום וזה רק משלושה עד ארבעה חדשים בשנה".

נייגו רצה לשקם את הענף הפגוע, אך הוא חשש שמא תחזור המגיפה, באשר בכפרים הערביים לא שמרו על "חוקי ההסגר" (קאראנטיין). הרפת חוסלה וכעבור זמן מה שוקמה מחדש, אך בשנת תרס"נ (דצמבר 1902) נפגעה שוב על ידי מגיפה.

בגליון מס' 212 של "משק הבקר והחלב" הבאנו רשימה של ד"ר יוסף שם-טוב, אשר מלחמתו נגד דבר הבקר ב־1904 בארץ-ישראל היתה בעלת אופי מיוחד בכל הנוגע למשטר ההסגרים, חקירה אפידמיולוגית ומינון הנסיון לזריקות.

בשנת 1914 טלגרפו חברי דגניה א' למשרד הארץ-ישראלי, לד"ר ארתור רופין והודיעו על התפרצות דבר הבקר ברפת של הקבוצה. ד"ר

בכל תקופה בתולדות גידול הבקר יש מחלות, אשר תפוצתן וחומרתן משפיעה על הענף, עד אשר מצליחים להתגבר עליהן. בשנות העשרים והשלושים נאבק הענף עם מחלות כמו "קדחת קרציות" והברוצלוזיס של בקר שעשתה שמות בעדרים, עד אשר חיסון העגלות וסילוק המגיבות מבין הפרות שם קץ למכה זו. אחרי קום המדינה ביערנו את השחפת. מחלת פר"ט, למרות הימצאותה אצלנו ובארצות השכנות, נמצאה במידה רבה בשליטתנו הודות למשטר החיסונים וההסגרים היעיל, אשר הונהג על ידי השירותים הווטרינריים. דבר הבקר היה הסיוט של מגדלי הבקר עוד במאה הקודמת ובראשיתה של המאה שלנו. אך הודות להסגר על גבולות הארץ וגם שימוש חלקי במשטר חיסונים, אין המחלה מהווה סכנה מוחשית, מאז התפרצותה האחרונה בארץ, ב־1927. כאן נביא סקירה על התפרצויות דבר הבקר בארץ ישראל בתקופה של כמעט מאה שנה. רישום ברור על נזקי דבר הבקר מצאנו בחוברת "דער קאלאניסט" משנת 1893 ובה פירוט של תמותה ממחלה זו תחת כותרת "דבר של בהמות". מסופר, שבקיץ 1892 היתה התפרצות בין יפו ללוד ובמיוחד במקוה-ישראל, בה נפלו הבהמות הטובות ביותר. עכשיו (1893) גם בדרום, בסביבות עזה משתוללת המחלה. בכפר יבנה בלבד מתו יותר מ־600 ראשים. משם עברה המחלה למושבה רחובות, בה מתו 20 בהמות של מתישבים ושל פועלים, אשר ההכנסה ממכירת חלב היתה להם תוספת חשובה. מרחובות עברה המגפה לראשון-לציון וגם שם הנזקים גדולים. המחלה העמידה את המתישבים במצב קריטי ועל כך התפרסם בעתון "הצבי" מס' כ"ז מאמר של מר ברזילי ובו סקירה על הרפת במקוה-ישראל מ־1895 ("מאה שנה מקוה-ישראל" – יוסף שפירא).

רופין השיב במכתב מ'ט' טבת תרע"ד ליוסף בוסל, שלא עלה בידו להשיג נסיוב והזמין אותו במצרים. יחד עם זה הוא יעץ לאנשי דגניה להשתדל להשיגו באמצעות הממשלה (התורכית – כפי הנראה, מושל המחוז) בכירות.

במאמר מפורט בשנת 1926 סוקר ד"ר י. נריה את הידוע אז על דְּבַר הַבְּקָר. המאמר הופיע כעלון הדרכה ט"ז של תחנת הנסיונות החקלאית ומחלקת ההתישבות של ההנהלה הציונית. כפי הנראה לא היתה לד"ר י. נריה אינפורמציה לגבי המאה ה־19 וראשית המאה ה־20, כי הוא כותב ש"הדבר מופיע שנה שנה החל מ־1910", בעוד אנחנו יודעים, שזה היה המצב גם במאה הקודמת. הוא כותב, ש"בפעם האחרונה תקף הדבר אחרי הכיבוש האנגלי של

שינוי במספר הטלפון של מוזיאון רפת ביפעת: מעתה חייגו 06-548754.

[illegible]

משרד החקלאות
האגף לבעלי־חיים
שה"מ

בימים ב' 20.2.89 וג' 21.2.89 יתקיים בבית ההארכה של קיבוץ מעלה-החמישה כנס מקצועי, בו יקחו חלק פעיל אנשי מחקר ומקצוע בענפי בע"ח (בקר חלב ובשר, צאן). הכנס יפתח בשעה 9.30 ויעסוק בנושאים:

הזנה ופיטום, טיפוח ופוריות, בריאות העדר, טכנולוגיה, כלכלה וממשק, מספוא.

למשתתפי הכנס תחולק חוברת ובה תקצירי כל ההרצאות. תוכנית ההרצאות המפורטת תחולק לפני פתיחת הכנס במקום.

ציבור הבוקרים, רופאים ומזריעים, חוקרים ומדריכים – כולם מוזמנים ליטול חלק.

הוועדה המארגנת

[illegible]